

na višji stopni, izdelovali smo reliefe in papirno maso. Vrh tega na nam je še podal mnogo praktičnih mišljev za rokotvorni pouk, n. pr. kako naj učenci sami izdelujejo razno orodje pripravljajo lenila i dr.

Pedagoškemu krožku, posebej pa še njegovemu agilnemu predsedniku gosp.

RADOSLAV KNAFLIČ:

Proglas-Deklaracija.

(Dalje.)

Nazlašati v ti zadevi kvarnost, se mi zdi tako kakor če bi kdo trdil: Proč z imenovanji potom razpisov, ker so škodljiva (koristično namreč samo enemu prošilcu, a vsem ostalim škodujejo)! Ker proglas v svojem sedanjem slogu kvarnosti ne označuje natančneje, ustvarja v našem poimovanju zmedo in mnogovrstnost umevanja zato ga je treba ali temeljito prezložiti ali na odkloniti.

Člen XI. naglašja najširšo duhovno svobodo, ki jo na točka 2. člena II. in določbe členov VII. (prelomiti z izročili) IX. (v politiki izpostavljeni) in X. (sodelovanje pri nameščanju) močno omejuje oziroma jo ukinita. Koncem člena X. se je pripetila pisatelju velika zmota jezikovnega zloga (lapsus linguae) s trditvijo „... da izgleda pot za vstop vsem stanovskim tovarišem, ki z nami gojijo iste stanovske ideale.“ Očividno bi bilo tu na mestu sledeče besedilo: „... da izgleda pot za vstop tudi vsem onim stanovskim tovarišem, ki ne goje z nami iste stanovske ideale namreč ni treba pota šele izgladiti, saj je že izražen v istimi ideali.

Politika je utemeljena v prirojenem lastnem „jaz“.

Ne samo države, narodi, pokrajine, oblasti, mesta, trgi, občine, vasi ne zasledujejo svoje življenske politike, temveč tudi vsako bitje (ens). Način kako sam sebe ohraniti, vzdržavati, okoriščati, razmnožiti, je zapisan globoko v lastnem jazu (egoizem) — v politiki samega sebe. Človek se trudi neprenehoma, si življenje izboljšati, si pomnožiti imetje ter ga nezmanišanega zapustiti svojim dedičem itd. Ako bi se politiki lastnega jaza ne postavljale na pot nobene ovire in težkoče, bi se nam gotovo vsem najboljše godilo. Vsako bitje na zemlji se ravna tako, da služi to ravnanje stremljenju njegovega jaza. Tudi naš stan, vsota mnogo tisoč bitij zasleduje družabno in stanovsko politiko svojega „jaza“ potom organizacije UJU. Iz te prirojenosti sledi zaključek, da se naš stan ne more in ne sme razpolitičiti, sicer bi postal neko posebno (separatistično) mrtvilo v narodu in državi, temveč on si mora svojo prirojeno stremljenje po izboljšanju in napredku tako prikriti, da v svoji družabni in stanovski politiki ne bode zagazil v navzkrižje z drugimi

prof. Gustavu Šilihu moramo biti hvaležni za trud in požrtvovalnost, ki ga je imel s prireditvijo II. pedagoškega tedna. S ponosom pa že lahko sedaj gleda na uspehe svojega v sedanjih razmerah tako težavnega delovanja.

Fr. H. ...šek.

stanovi in da se bodo njegove koristi krile s koristjo naroda in države. Tudi iz stališča prirojenega lastnega „jaza“ torej razpolitičenje šolstva v obče ni mogoče.

Naslov proglasa nam napoveduje, da nam hoče dati navodila »o bistvu nalogah in smeri naše stanovske politike«. Z vsebino nekotih svojih členov pa nas zaveja v globoko temo razpolitičenja.

Ostala vsebina proglasa. 1. Vso vsebino proglasa je treba oti iz dušilive preslice tuik. Izraz ideina kriza, programatično, interes, a priori, socialen, realen, idealen, režim, suprema lex, unifikacija, depolitizacija, konjunktura, konsekvence itd. se morajo, kjer le more, zamenjati z našimi, in sicer zato, ker ustvarjajo težkoče in ovire za pravo poimovanje in razumevanje pri onem največjem delu učitelstva, ki se z latinskimi jezikom ni nikdar ali pa le pomani-kljivo bavil.

2. Glavni pomen je treba v jezikovnem zlogu polagati v glagole ne pa v samostalnike. To ustreza duhu slovenskih jezikov. Ta proglas ni povsod sestavljen v tem duhu, temveč nosi v sebi zlog tuikih jezikov, zlasti nemškega, ki ima bogastvo izrazov v samostalnikih, kar ga dela mnogokrat nezamislivega. Slabe posledice niso izostale, na vseh koncih in krajih sili na dan zmota, nerazumevanja in celo preprič. Proglas je pravo izoboljšanje, vrženo v našo organizacijo iz Mežiške doline v obliki starogrških Danaidovih darov, o kojih je nastal rek: Bojim se Danaidov nosečih darove! (Timeo Danaos, dona ferentes!). Zdi se mi, da nam je Zeus iz Mežiške doline ustvaril iz naše organizacije krasno devico Pandoro, ki jo podaril skrivnostno posodico proglasa. Predsedniki nekotih učiteljskih društev Mariborske oblasti so se v lepo tuiko zaljubili, odorli so iz radovednosti posodo glei, namah je izletelo iz nje v seil širera sossvea med nas vsakovrstno zlo, kakršnega doslej nismo poznali v naši organizaciji. Pandorina posoda je odorta, podimo gledat vsi v neno temno globino, da si z njenim proučevanjem in »z uma svitlim mečem« pridobimo večjo zrelost in da si z izboljšano stanovsko politiko ustvarimo boljšo prihodnost!

(Dalje prihodnjič.)

MIRKO VAUDA:

Proučujmo vprašanja podeželskega šolstva in učiteljstva.

(Dalje.)

Za idejo delovne šole predstavlja v naši agrarni državi prvo, najboljšo in najpotrebnejše torišče in oporišče brezdvomno podeželske šole. To spoznajmo, ko prodre v vseh merodajnih, interesiranih in tangiranih krogih, je naravnost praz, preko katere mora stopati v naši državi vsaka šolska reforma.

V Rusiji snuje ženjalni pedagog Blonski industrijsko produktivno šolo. Vse učno delo v produktivni šoli naj se razvija, naj se rekrutira iz faktičnih produktivnih razmer šolskega okoliša. Jugoslovnsko podeželsko učiteljstvo potemtakem čaka in zove v prvi vrsti pripravljanje na preosnovo naše šole v kmetijsko-produktivno šolo. V njej bomo — kakor v vsaki produktivni šoli obravnavali to, kar v posameznih časovnih dobah posebno izrazito stona pred nas in to bo torej ono, »kar vzbuja v nas največje zanimanje in nam donaja največje gospodarske in pedagoške koristi«, kakor pravi Kölling v svoji knjigi »Die Landschule als Arbeits- und Produktionsschule.«

Živimo v vojni dobi. Ta vojni doba nam pač res več ne vsiljuje v ro-

ke morilnega orožja, a izziva in obremenjuje nas z ultimati druge vrste. Te ultimati nam namreč staviš otežkočene gospodarske, razdrapanne socialne in propadajoče pravstvene razmere. In to je doba one velike borbe, ki zahteva vsestransko pripravljene borce, ki zahteva od vsakega posameznika res pravega in celoga človeka. Res, da je to le prehodna doba, a njeno daljše ali krajše trajanje bode nakovalo večje ali manjše število kandidatov — žrtev teh vojni razmer. Mislim reči: Šola mora postati ona vojašnica, iz koje bodo izhajali junaki — borci: gospodarsko prosvetljeni, socialno uvideni ter pravstveno neomahljivi naraščalniki, kateri edino bodo prekosili te temni dobi preštevilih kriz naredili trajni konec. Torej zopet šola, in sicer mestna in podeželska, oziroma pravilnejše: podeželska in mestna šola!

Omenjam obe šoli posebej, kajti gospodarske, socialne in pravstvene razmere po deželi niso po vsem enake z mestnimi, vsled česar bo nam podeželskim tovarišem potrebno proučevati te razmere posebej za se ter le na podlagi uspehov

tega proučevanja reševati vprašanja podeželskega šolstva. Zagrabiti pa moramo vse podeželsko stanje in bitie, torej ves podeželski problem v celoti njegovi širini in globini!

Živimo nadalje v onj dobi, v kateri se ustvarja za naše šolstvo odločilni, smrt ali vstajenje proročilo in udeistvojoči evangelij, namreč — novi šolski zakon. Tudi glede šolskega zakona, kakor sploh glede sličnih šolozadevnih odredb je bila podeželska šola prezvesti odtisek mestne šole. Kakor nam kaže svetovna pedagoška literatura, obstaja skoraj v vseh državah smoteno in energično stremljenje po dosegi posebnih podeželsko-učnih načrtih in nekatere države celo že razpolagajo s takimi podeželskimi učnimi načrti. Imenujem Avstrijo. Avstrija je pač v glavnem industrijsko-obrtna država. Industrijsko-obrtni interesi in razmere po deželi se tamkaj gotovo da boljše složiti z mestnimi interesi in razmerami, saj so mesta vendar po večini tudi istočasna, če ne celo poglavitna industrijsko-obrtna središča. Zato bi ondi v tem slučaju obe, mestna in podeželska šola, še precej lahko izhajali z istimi učnimi načrti, vsekakor pa mnogo lažje, kakor v naši izrazito kmetijski državi, kjer so življenske razmere in zahteve na deželi popolnoma drugačne od onih v mestih. Rabimo torej posebej mestne in

Prirodopisne zbirke.

(Dalje.)

V zbirki bodi zastopana vsaka vrsta z velikim številom primerkov ne samo zaradi event. zamenjave za druge vrste, ampak tudi zato, ker je pravilna znanstvena ocena vrste nemogoča na podlagi samo enega ali samo nar primerov.

3. Določanje zbranega gradiva.

Za naše kraje ni nobene take knjige, ki bi jo bilo mogoče priporočiti začetniku »Tvorinica učil« je vsem interesantom drage volje na razpolago in bo brezplačno dajala poasnja in določala v pregled poslani material. Na prikladnejše se taki objekti pošiljajo kot »vzorec« (do 300 g teže); če je v škafli mnogo »boljšega« gradiva, naj se pošiljka priporoči.

»Snakneperlein« — F. J. Schmidt je napisal že leta 1847. knjižico »Systematisches Verzeichnis der in der Provinz Krain vorkommenden Land- und Süßwasserkonchylien mit Angabe der Fundorte. Der studierenden Jugend in Krain in Liebe gewidmet«. Leta 1858, je izdal Hauffen nekoliko popolnejši seznam kranjskih mehkužcev (II. Jahresh. Ver. Krain, Landermus.) Leta 1908, je obelodanil dr. Cv. Sajovic seznam kranjskih mehkužcev na podlagi Rabičeve zbirke (Izvestia Muz., družtva); žalibog so slike na tabeli, ki je dodana temu seznamu, zelo slabe.

Dosedanja navodila zadoščajo za najprimitivnejši začetek, v nadaljevanju pa nameravamo prinesiti izčrnejše nasvete. Uredništvo te rubrike bo tudi rado v smenu odgovorilo na vprašanja za tozadevna pojasnila. (Dalje prih.)

Za našo pedagoško knjižnico.

Zopet poziv! Za centralno knjižnico UJU povereništvo Ljubljana je zelo velike važnosti knjiga: »Die neuen Gesetze und Verordnungen auf dem Gebiete der Volksschule«. Ta je izhajala v zvezkih in nam manikalo od 2. do 13., 14. in od 20. zvezka dalje. Tudi posamezni zvezki bi nam dobro došli.

»Vrtca« manikalo letniki I. do VII., VIII., XX., XXII. in od XXV. dalje.

Tov. gosna Salaba-Vranjek je darovala knjižnici 45 knjig, in sicer 18 šolskih, 13 pedagoških ter 14 raznih drugih knjig.

Iskrena hvala!

—knjiž. Učiteljska tiskarna je darovala knjižnici vse knjige, ki so izšle v njeni zbirki in jih knjižnica ni imela, vsega skupaj 70 knjig, in sicer 17 prirovnih, dramatskih in pesnitev, 49 mladinskih in 4 zbirke pesmi.

Z ozirom na velikodušni dar Učiteljske tiskarne naši knjižnici priporočam vsem tovarišem in tovarišicam, da si nabavljajo vse knjige zvezke in tiskovine pri isti.

posebej podeželske učne načrte. Razen učnih načrtov pa so še številna druga poglavja, ki v šolskem zakonu ter v šolskih odredbah sploh zahtevajo ločenje z ozirom na podeželsko in mestno šolstvo.

Izmed takih, ločenja potrebnih poglavlj naj omenim le še eno, a to vehementnega uvaževanja potrebno poglavje, ki sega naravnost v nas, v naše celotno bitie in žitie. Je to poglavje v učiteljstvu samem. Vsi smo si v svesti, »da smo v delovno-pravnem ozirom homogeni masa.« Smo učiteljstvo z isto izobrazbo, z istim službenimi dolžnostmi, vendar s prevelikimi diferencami pri plačji (mislim tu na mlajše učiteljstvo!), vendar z neenako priznanimi drag. dokladami (mislim tu na poročene učiteljce!) Mislimo dalje na dražinske razrede. Na eni strani podeželski učitelji: z morda 80 ali še več učenci v razredu, s slabim šolskim obiskom, s šolskimi oprostitvami, z omarico maloštevilnih učil, z učenci malodane brez šolskih potrebščin, s šolsko naklonjenimi starši in morda celo krajnim šolskimi sveti, no in z milostno dobljenim stanovanjem v temni, zaduhli sobici tuiega — šola in učiteljstvo zančurčurčeva gospodarja, morda s do silni porcionirano gostilniško ali tudi no milosti doseženo privatno hrano — brez družbe, brez pripomočkov za nadaljno izobraževanje in morda celo brez izdatne opore in podpore pri šolskih oblatih itd. (Dalje prih.)

—knjiž. Hrvatski pedagoško - književni zbor je poslal knjižnici 48 knjig in sicer 22 mladinskih, 12 pedagoških in 8 raznih drugih knjig, izmed katerih so posebno pedagoške zelo dobre.

—knjiž. Tovarišica L. je darovala VII. zvezek Knezove knjižnice.

Vsem darovalcem iskrena hvala!

Pozivam pa vse tovarišice, da sledijo vzroku že navedenih darovalcev in pregledajo svoje knjižnice; morda naidejo kaj zase nepotrebnega, kar bi na morlo biti za knjižnico velikega pomena. Knjižničar.

Učiteljski pevski zbor.

—pev. Na občnem zboru izvoljeni odbor pevskega zbora se je na svoji seji dne 24. t. m. konstituiral sledeče: Načelnik g. Bajuk Marko; tajnik tov. Zupančič Drago; blaginik tov. Sežun Andro; arhivar tovarišica Dekleva Nina; rediteljica tov. Rak Zora; reditelj tov. Dermeli Mirko. Kot namestniki pa: tov. Jurko Vilko za načelnika; tovarišica Golob Adela za tajnika; tovarišica Rak Zora za blaginika; tov. Grčar Tit za arhivara; tov. Primožič Ivan za reditelja; tovarišica Cepuder Ljuba za rediteljico. Vse dopise naslavljajte definitivno samo na tajnika: Zupančič Drago, Ljubljana, Cesta na Rožnik 5.

—pev. Prihodnji tečaj so be vršil po sklepu odbora začetkom junia t. l. Natančneje objavimo pravočasno. — Zupančič.

Splošne vesti.

— Intervencija UJU pri novem ministru prosvete proti premestitvam, ki jih je izvršil bivši minister St. Radič. Pretečeni teden je sprel minister prosvete g. Miša Trifunović deputacijo Izvršnega Odbora UJU v zadevi premestitev na Hrvatskem in drugje. Gosp. minister je priznal škodo, ki jo trpi šolstvo zaradi partizanskega premeščanja in preganjanja učiteljstva. Obljubil je, da takoj ustavi vse še ne izvršene premestitve. V prvi vrsti hoče popraviti vse slučaje, v katerih so zaradi partizanske premestitve ločeni učitelji od svojih družin. Oziral se bo pri nadaljnjih ukrepih, da ne bo šola preveč trpela med šolskim letom. Končno je izjavil: Delovati hočemo vse dogovorno in priateljsko tako, kakor nam to nalaga dolžnost po državnih zakonih in to najboljše konvenira interesom našega naroda.

— Povereništvo UJU — Ljubljana je obnovilo svoj protest in vlogo, ki jo je napravilo svoječasno potom Glavnega Odbora UJU na ministrstvo g. St. Radiča v zadevi reaktiviranja sreskega šolskega nadzornika Matka, ker še nima polne službene dobe in ker je bil mokoien z nepravilno položaja. — V drugih slučajih povereništvo ni moglo intervenirati, ker okrajna učiteljska društva, oziroma prizadeti člani